

ST-läkarnas vetenskapliga arbete

Anvisningar för projektplan

Kvalitativ forskningsmetodik

Monica Löfvander och Eva Britta Råssjö CKF Falun

Mallförslag – Litteratur: ”Metodavsnitt vid kvalitativ metodik” i boken om forskningsprocessen i kursen

Introduktion

Beskriv din förförståelse, och eventuell litteraturunderlag i näraliggande frågeställningar
Beskriv din fråga eller syfte. Varför överväger du/har valt kvalitativ metodik för att besvara frågeställningen? När är det lämpligt att använda denna typ av metod? Vid exempelvis komplexa företeelser för att förstå (vs. Förklara) och generera hypoteser när det finns för lite tidigare kunskap.

Studiedesign

Vilken typ av data tänker du dig att metoden genererar (.ex. deltagarnas beskrivning av sina egna upplevelser eller erfarenheter)?

Metod och material

Beskriv din egen person och yrkesroll. I vilket sammanhang du gör studien. Vilka känslor det har väckt. Att du vill förstå bättre.

Urval av forskningspersoner

Frågeställningen avgör om du skall ha personer med olika erfarenheter eller mer definierade populationer. Ett exempel är fokusgruppsintervjuer med läkare eller gruppintervjuer med olika personalkategorier. Beskriv hur forskningsdeltagarna väljs ut. I kvalitativ metodik är målsättningen att försöka inkludera projektdeltagare där variationen är så stor som möjligt för att belysa olika upplevelser eller erfarenheter av det du studerar. Det gäller därför att fundera över variation och beskriva hur urvalet görs. Exempel kan vara att män och kvinnor upplever saker olika eller har olika erfarenheter, andra exempel på variation kan vara unga - äldre, erfaren – nybörjare, olika arbetsförutsättningar, olika sjukdomar osv. Beskriv orsaken till att du valt de urvalsfaktorer som du tänker använda. Beskriv också hur deltagarna ska kontaktas och tillfrågas om de vill delta.

Datainsamlingen

Det finns flera datainsamlingsmetoder: Semi-kvantitativa, tematiska och djup intervjuer enkäter med öppna alternativ. Vid fokusgrupps intervjuer man en grupp personer med särskild erfarenhet. Datainsamling kan även bestå av observationer (fältnotat, video, bilder) och textanalys ex. av dagböcker

Beskriv hur du planerar att samla in data. Semistrukturerade intervjuer, fokusgrupper, öppen skriftlig förfrågan är några metoder som ofta används. Beskriv även hur du planerar att

genomföra detta praktiskt och vilken fråga/vilka frågor du tänker ställa. Beskriv hur data ska dokumenteras. En vanlig metod är att spela in och sedan skriva ut ordagrant.

Analys av data - Tolkning

Man kan analysera data utifrån olika perspektiv: Statiskt perspektiv (jfr. tvärsnittstudie) eller dynamiskt perspektiv = förändring över tid (ex. inställning till döden. Det finns olika analysmetoder som är mer eller mindre avancerade. Innehålls analys och användande av ett statiskt perspektiv rekommenderas i ST uppsats. Du kan också göra översikt av metoder. Beskriv hur du ska arbeta för att få ut ett resultat av ditt material. Exempel på detta är att läsa materialet som helhet för att få en överblick, att läsa texten rad för rad och koda data, att kategorisera data och att identifiera och beskriva hur kategorierna förhåller sig till varandra. Resultaten redovisas i ord Citat – Teckningar - Tabeller

Diskussion

Gav metoden och resultaten svar på din fråga? Förstod du bättre? Finns det någon annan som skrivit om detta? Har någon annan läst dina intervjuer? Är en annan tolkning möjlig? Beskriv översiktligt begreppen giltighet vs. generaliserbarhet och överförbarhet.

Konklusion

Slutsats - svar på forskningsfrågan. Genererar detta en hypotes? Vill man veta mer? Vad är oklart? Hur kan man gå vidare?

Ytterligare stöd för reflektion kring om du skall använda kvalitativ metodik snarare än kvantitativ forskningsmetodik

Basen till vidare och djupare förståelse

Ämnen som kan vara aktuella för kvalitativ metodik är socialmedicinska frågeställningar med fokus på sociokulturella sammanhang, deltagande – observationsforskning där forskaren är själv aktiv (ex. etnologer men också läkare), medicinhistoria, etiska komplexa frågeställningar och ej mätbara storheter eller okända storheter som innehåller känslor eller komplexa frågeställningar som innehåller sociala, ekonomiska, politiska faktorer, interpersonella relationer. Frågeställningar som berör kulturella fenomen tillhör den största komplexitetsnivån och innehåller även attityder föreställningar beteenden, ex. etiska frågeställningar).

Exemplet Tyfus (tyfoidfeber) från fältsjuka till tyfus

- *Fältsjuka* – observation av febersjukdomar hos soldater
- *Statisk datasammanfattning* via observationer
- *Karaktäristika* : feber, diarré, utslag
- *Typiska karaktäristika* : 40 grader, tunna diarrer, utslag på bålen
- *Kärnan* : hög feber och diarré?
- *Dynamisk datasammanfattning* : förlopp av sjukdomen
- *Medicinhistoriskt kan man också beskriva* hur tyfussjukdomen har förändrats i tidsperioder